

SUOMEN
LUONTO
PANEELI

Suomen Luontopaneelin lausunto eräiden vihreän siirtymän hankkeiden väliaikaista etusijaa koskevasta lakiehdotuksesta

13.10.2022

Minna Pappila

Erikoistutkija, SYKE

Pääpiirteissään erittäin kannatettava uudistus

- Luontopaneeli kannattaa siirtymää HE:ssa mainituun “ekologisesti kestäväan talouteen ja kasvuun, joka ei perustu luonnonvarojen ylikulutukseen vaan nojaa vähähiilisiin sekä kiertotaloutta ja luonnon monimuotoisuutta edistäviin ratkaisuihin”
- Huomattava, että 2 a §:n luetteloon kuuluvat vihreän siirtymän investoinnit vaativat sekä luonnonvaroja että pinta-alaa eivätkä siten aina tue luonnon monimuotoisuutta.

Ei merkittävää haittaa eli DNHS-periaate

- Ei merkittävää haittaa –periaate on tärkeä osa etusijalle pääsyä & lain seuranta
- ”...ei merkittävää haittaa –periaatteen ~~huomioon-ottavan~~ toiminnan...” → periaatetta *noudattavan* toiminnan / periaatteen *mukaisen* toiminnan
- Hankkeen on selvästi osoitettava täyttävänsä kaikki kriteerit (ei merkittävää haittaa luonnon monimuotoisuudelle, ilmastolle, vesistöille jne.)
- Komission DNHS-ohjeen mukaisesti (2021/C 58/01)
 - haitta-arvioinnissa on otettava huomioon toimenpiteestä aiheutuvan toiminnan koko elinkaari sekä hankkeen suorat ja epäsuorat vaikutukset
 - Tärkeää, ettei hanke sijaitse biologisen monimuotoisuuden kannalta herkällä alueella tai lähellä tällaista aluetta
 - komissio suosittelee myös *lieventämishierarkian* noudattamista => haittoja mm. pyrittävä minimoimaan

Huomioita hankeluettelosta

- 2 a §:ssä tulisi akkujen osalta mainita sama kuin HE:n perusteluissa:
 - ”Pykälän mukainen etusija myönnettäisiin akkuteollisuudelle, jossa pyritään edistämään kiertotalouden mukaista akkumateriaalitaloutta, mukaan lukien akkumateriaalien valmistaminen kierrätysraaka-aineista.”
- Myös muut kiertotaloushankkeet mukaan?
 - Kiertotalouden ratkaisulla tähdätään lähtökohtaisesti hillitsemään neitseellisten luonnonvarojen käyttöä, mikä tukee ilmastonmuutoksen & luontokadon torjuntaa.

Metsäbiomassa ei kuulu etusijalle

- Ilmastosyistä metsäpohjaiseen biomassaan perustuvien investointien ei tulisi olla etusijamenettelyyn kuuluvien hankkeiden joukossa
- **Suomen maankäyttösektori on muuttunut ensimmäistä kertaa päästölähteeksi.**
- Tiukat kestävyyskriteerit ovat erityisen oleellisia nyt, kun maailmantilanteen vuoksi paine kotimaisen biomassan poltolle kasvaa ja
 - Hakkuiden välttäminen lisää puuston hiilivaraston lisäksi myös maaperän hiilivarastoa (Lindroos et al. 2022).
 - Nykytiedon valossa metsäbiomassan energiakäyttö ei luonnontieteellisesti ole hiilineutraalia (Bäck ym. 2017; Easac 2018), sillä se alentaa metsien hiilinielua ja samalla tuottaa huonolla hyötysuhteella runsaasti päästöjä nopealla aikajänteellä ilmakehään.
 - Vähintään tulisi varmistaa, ettei järjestelyllä tueta hankkeita, joissa ainespuuta tai runkopuuta päätyy polttoon.

Luontopaneeli kannattaa uusiutuvan energiantuotannon hankkeiden kaavoitusta koskevien valitusten kiireellistä käsittelyä

- Toisaalta paljon maa- tai vesipinta-alaa vievät tuotantolaitokset eivät ole ongelmattomia luonnon kannalta.
- Kaavoituksessakin tulee noudattaa lieventämisperiaatetta ja valita vähiten haittaa aiheuttava sijoitusvaihtoehto
 - Esim. merituulivoima: ei rakenneta luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeille merenalaisille matalikoille ja muutoin herkille alueille
- Vaikka valitukset käsitellään kiireellisinä, tulee luontohaittoja koskevat huomiot ottaa vakavasti ja käsitellä perusteellisesti

Kiitos!

Ahlvik L., Boström C., Bäck J., Herzon, I., Jokimäki J., Kallio, K. P., Ketola T., Kulmala L., Lehikoinen, A., Nieminen T.M., Oksanen E., Pappila M., Pöyry, J., Saarikoski, H., Sinkkonen, A., Sääksjärvi I. & Janne S. Kotiaho. 2021. Luonnon monimuotoisuus ja vihreä elvytys. Suomen Luontopaneeli. Suomen Luontopaneelin julkaisuja 1.

Bäck, J., Aszalós, R., Ceulemans, R.J.M., Glatzel, G., Hanewinkel, M., Kakaras, E., Kotiaho, J.S., Lindroth, A., Lubica, D., Luyssaert, S., Mackay, J., Marek, M.V., Morgante, M., Nabuurs, G.J., Ovaskainen, O., Salomé Pais, M., Schaub, M., Tahvonen, O., Vesala, T., Gillett, W., and Norton, M. 2017. Multi-functionality and Sustainability in the European Union's Forests. European Academies Scientific Advisory Committee, EASAC policy report 32.

Easac 2018.

https://easac.eu/fileadmin/PDF_s/reports_statements/Carbon_Neutrality/EASAC_commentary_on_Carbon_Neutrality_15_June_2018.pdf (Luettu 17.5.2022)

IPCC 2021. Task Force on National Greenhouse Gas Inventories, Frequently asked Questions Q2-10.

-Lindroos A-J, Mäkipää R, Merilä P (2022) Soil carbon stock changes over 21 years in intensively monitored boreal forest stands in Finland. Ecological Indicators 144, 109551.

<https://doi.org/10.1016/j.ecolind.2022.109551>